

BESLUT

2018-04-26

Dnr: 17/03177

SAKEN

Agenda, SVT2, 2017-11-05, inslag om det svenska pensionssystemet; fråga om saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Granskningsnämnden anser att det inte strider mot kravet på saklighet.

INSLAGET

Inslaget hade rubriken ”Misstro mot pensionssystemet” och påannonserades av programledaren enligt följande.

Djup misstro mot pensionssystemet. Hur ska lågavlönade få en anständig pension?
Debatt med LO-ordföranden.

Inledningsvis i inslaget sa programledaren följande.

Pensionerna måste höjas, framför allt för de med låga löner. Det menar tidigare statsminister Göran Persson. Det nya pensionssystemet är riggat för att skydda statens ekonomi och det här gynnar de med höga löner och som kan jobba länge. Inte arbetarna på golvet i fläktfabriken.

I reportaget som följde intervjuades två personer som arbetade som montörer på en fläktfabrik. En av de intervjuade var en 40-årig kvinna som sa att hon skulle få ungefär 12 000 kronor i månaden före skatt i pension vid 65-års ålder. En reporter sa att den intervjuade mannen – som var 61 år – skulle få 14 500 kronor i månaden före skatt i pension vid 65-års ålder. Den kvinnliga montören sa därefter bland annat följande.

Jag var inne och gjorde den där prognosen och så kunde man skriva in lite olika åldrar. Om jag skulle gå i pension när jag var 76 skulle jag få typ 19 000 före skatt. Som det ser ut nu.

I reportaget intervjuades även Göran Persson och en analyschef på Pensionsmyndigheten. Reportaget följdes upp av en debatt mellan LO:s ordförande och en ledamot i Pensionsgruppen för Liberalerna. I debatten frågade programledaren debattörerna bland annat om den kvinnliga montörens pension på 12 000 kronor var rimlig.

ANMÄLAN

Anmälaren anser att tittarna fick intrycket att de faktiska pensionerna som de intervjuade personerna beräknas få var 12 000 kronor respektive 14 500 kronor. Det antagandet bygger på att reallönerna i Sverige kommer stå helt still i framtiden. Det är ett orealistiskt antagande som gav en missvisande bild av den faktiska levnadsstandarden för framtida pensionärer. Sveriges Television (SVT) har i korrespondens med anmälaren angett att de återgav prognoserna i Pensionsmyndighetens orangea kuvert som följer branschens standard. I det orangea kuvertet framgår dock att prognosen ska jämföras med dagens lönenivåer. Inget sådant förtydligande gjordes i inslaget. Pensionsmyndighetens prognoser har också fått kritik. SVT måste ta ansvar för faktauppgifterna i sina egna inslag och kan inte gömma sig bakom Pensionsmyndigheten.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SVT anser att inslaget överensstämmer med kravet på saklighet och anför i huvudsak följande.

Inför inslaget lät SVT två personer göra varsin pensionsprognos på minpension.se. Den som gör det får en prognos, en summa, som personen kan förväntas få ut i månaden vid sin framtida pension. Enligt anmälaren blir uträkningen fel eftersom ingen löneökning räknas in. Men på Pensionsmyndighetens webbsida framgår det att prognosen inte följer pensionsbranschens riktlinjer om man själv lägger in ett eget värde för löneutveckling. Det står följande när en fyller i sina uppgifter på minpension.se.

Vi rekommenderar att du använder 0,0 procents löneutveckling när du gör din pensionsprognos, då kan pensionsbeloppen i prognosen jämföras med den lön du har i dag.

I samband med uträkningen lade redaktionen därför inte in egna värden för förväntad löneutveckling för personerna i inslagen. Att använda andra siffror än de Pensionsmyndigheten stod bakom hade varit spekulativt. De som deltog i inslagen valde själva att följa Pensionsmyndighetens standard.

I samband med yttrandet har SVT kontrollerat uppgifterna ytterligare. Enligt analyschefen på Pensionsmyndigheten är följande anledningen till varför de inte kan stå bakom prognosen om man lägger in egna värden för löneökning:

Pensionsmyndigheten, och även i samarbete med försäkringsbranschen, har kommit fram till en prognosstandard för pensionsprognoser. Den standarden säger att man ska anta 0 procent på lönetillväxt, alternativt om man antar tillväxt i löner så ska det prognosticerade pensionsbeloppet diskonteras tillbaka till dagens inkomstläge, med den antagna lönetillväxten. Metoderna ger ungefär samma resultat, i de flesta fall.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SVT ska utöva sändningsrätten sakligt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

SVT ska före sändning av program så noggrant som omständigheterna medger kontrollera sakuppgifter i programmet (13 § andra stycket i sändningstillståndet).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Av SVT:s yttrande framgår det att Pensionsmyndigheten i samarbete med försäkringsbranschen tagit fram en prognosstandard för pensionsprognoser som de intervjuade montörerna i inslaget använde sig av. Granskningsnämnden anser därmed att SVT visat grund för de av anmälaren kritiserade sakuppgifterna i inslaget. Inslaget strider inte mot kravet på saklighet.

Detta beslut har fattats av granskningsnämndens andre vice ordförande Dag Mattsson efter föredragning av Gustav Aspengren.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Gustav Aspengren

Originalhandlingar med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.